

Gelir İdaresi Başkanlığı 2015 Yılı Performans Programında Temel Politikalar Ve Öncelikler: Bazı Çıkarımlar Ve Öngörüler

Dr. Özgür BİYAN

Bu çalışma “Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi, Sayı:137 , Mayıs 2015”de yayınlanmıştır.

ÖZET

Ekonomide ana aktörlerden biri olan kamu kesiminde giderler ve gelirler önemli bir yere sahiptir. Kamu gelirleri arasında en önemli kaynak olan vergi ise Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından tahsil edilmekte ve koordine edilmektedir. Dolayısıyla ilgili birimin performans programları ekonomik açıdan önem kazanmaktadır. Bu çalışmada Gelir İdaresi Başkanlığı 2015 Yılı Performans Programında yer alan temel politika ve ilkelere yer verilmekte, çıkarımlarda bulunularak değerlendirme yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: mali politika, vergi, bütçe, performans programı, gelir idaresi

1. GİRİŞ

Kamu maliyesinin temel konuları bütçe, vergi, mali politikalar da idarenin program ve hedefleri bireyler açısından önemlidir. Yapılması planlanan ve amaçlananlar ekonomik konjonktür içinde ne gibi politika veya düzenlemelerle karşılaşılabileceğine dair göstergeler ve/veya ipuçları içerir. O nedenle yayınlanan raporlar, bütçe programları, kısa ve orta vadeli programlar yakından takip edilir.

Bu raporlardan biri Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından kamuoyu ile paylaşılmıştır¹. Gelir İdaresi Başkanlığı 2015 Yılı Performans Programı ile Gelir İdaresi uygulamakta olduğu 2014-2018 Stratejik Plan doğrultusunda, 2015 yılına ilişkin performans hedefleri ve bu hedeflere ulaşmak için yürüteceği faaliyetler hakkında projeksiyonlarını geçmiş faaliyet sonuçları ile birlikte paylaşmıştır.

Bu çalışmada bu programda dikkat çeken, önümüzdeki dönem kamu maliyesini yakından ilgilendiren temel politikalarla ilgili çıkarım ve öngörülerde bulunulacaktır.

2. PROGRAMDA BELİRLENEN TEMEL İLKELER VE POLİTİKALAR

2.1. Kamu Gelirlerinin Kalitesinin Artırılması Programı

Etkin bir kamu mali sistemi için kamu mali sisteminin ihtiyaç duyduğu gelirlerin sağlıklı ve sürekli kaynaklara dayandırılmasının yanında, gelirlerin etkili ve ekonomik bir şekilde toplanması, gelir dağılımının iyileştirilmesi, tasarrufların artırılmasına katkı sağlanması ve yerel yönetimlerin mali yönden merkezi yönetime bağımlılığının azaltılması amaçlanmaktadır.

- Vergilemede hizmet sunumu kalitesinin artırılması,
- Kamu gelirlerinin sağlıklı ve sürekli kaynaklardan elde edilmesi,
- Belediye ve il özel idarelerinin sermaye gelirleri hariç öz gelirlerinin Plan dönemi sonunda (2017 sonu) GSYH'ya oranının yüzde 1,7'ye çıkarılması,

• Vergi tabanının adil ve öngörülebilir bir şekilde genişletilmesinin de katkısıyla vergi yükünün Plan dönemi sonunda GSYH'ya oran olarak 0,6 puan yükselmesi olarak belirlenmiştir.

Programın bileşenleri ise şöyle belirlenmiştir:

- İstisna, Muafiyet ve İndirimlerin Gözden Geçirilmesi,
- Vergi İdaresinin Etkinliğinin Artırılması,
- Vergilemede Uygulanabilirliğin ve Öngörülebilirliğin Artırılması,
- Kamu Gelirleriyle İlgili İstatistiklerin Etkinleştirilmesi,
- Yerel Yönetim Öz Gelirlerinin Artırılması.

2.2. Kayıt Dışı Ekonominin Azaltılması Programı

Son yıllarda alınan önlemlere rağmen kayıt dışı ekonomi halen önemli sorun alanlarından birisi olarak görülmektedir. Bu programla, kayıt dışı ekonominin azaltılması amaçlanmaktadır. Ayrıca, bu programın Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi Eylem Planının daha etkin uygulanmasına da katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Programın bileşenleri ise şöyle belirlenmiştir:

- Kayıt Dışı Ekonominin Boyutunun ve Etkilerinin Ölçülmesi,
- Denetim ve Yaptırımların Daha Etkili Kılınması,
- Kurumlar Arası Koordinasyon ve Veri Paylaşımının Artırılması,
- Kayıt Dışılıkla Mücadelede Toplumsal Mutabakatın Sağlanması,
- Kaçakçılıkla Etkin Mücadele Edilmesi.

2.3. Hükûmet Programı

Bu dönemde, gelir politikaları açısından temel öncelikler vergilemede adalet ve etkinliğin artırılması, istihdamın ve yatırımların teşviki, bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması, rekabetin geliştirilmesi, tasarruf oranlarının artırılması, şirketlerin öz sermaye yapılarının güçlendirilmesi ve daha etkin bir vergi sisteminin oluşturulması olarak ifade edilmiştir.

Vergi mevzuatının sadeleştirilmesi ve anlaşılır kılınması, vergi tabanının genişletilmesi ve vergilemenin daha adil olmasına yönelik çalışmalara devam edilecektir. Bu kapsamda Gelir Vergisi Kanun Tasarısı TBMM'ye sevk edilmiş olup, Vergi Usul Kanunu başta olmak üzere temel vergi kanunlarının gözden geçirilmesi çalışmaları ise önümüzdeki dönemde tamamlanacaktır.

Mahalli idare vergilerinin genel vergi sistemi ile uyumunun sağlanması ve bu sayede yerel yönetim öz gelirlerinin artırılmasına yönelik çalışmalar da yapılacaktır.

Gelir politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında şeffaflık ve öngörülebilirlik esas alınacaktır. Vatandaşın alınan her bir kuruşun hesabının verilmesi temel öncelik olarak kabul edilmiştir.

Hizmet alımlarının bütçe tahsis süreci öncesinde fayda-maliyet/maliyet-etkinlik analizi yapılacaktır. Kamuda taşıt kullanımının etkin hale getirilmesini içeren düzenlemelere yönelik mevzuat hazırlıkları tamamlanacaktır.

2.4. Kamu Gelir Politikası

Dolaylı-dolaysız vergi dağılımını daha dengeli kılmak, kaynakları üretken alanlara yönlendirmek ve tüketimin aşırı büyümesinin önüne geçilmesi sürecinde ortaya çıkacak gelir kaybını telafi etmek amacıyla doğrudan vergi tahsilatını artıracak önlemler alınacaktır.

Vergi sistemi, tasarrufları özendirme açısından gözden geçirilecek; teknolojik ve uluslararası gelişmelerle birlikte ortaya çıkan ihtiyaçları karşılayacak şekilde geliştirilecektir. Ekonominin uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir yapıya kavuşturulmasına yönelik Ar-Ge faaliyetlerini ve yüksek katma değerli ürünlerin geliştirilmesini destekleyen vergi politikaları uygulanacaktır.

Ekonomik ve sosyal politikalar çerçevesinde temel vergi mevzuatının sade ve uyum sağlanabilir hale getirilmesine yönelik çalışmalar sürdürülecektir. Vergi mevzuatı ve uygulamaları, mükellef güvenini ve haklarını artırmayı gözetilen bir anlayışla ele alınacaktır.

Vergilemede istikrar ve öngörülebilirlik esas olacak; vergi mevzuatına ilişkin düzenlemeler toplumun ve ilgili tarafların katkılarının alındığı bir süreç içinde gerçekleştirilecektir. Ayrıca, vergilemede gönüllü uyumun artırılması esas alınarak mükellef hizmetleri etkinleştirilecektir.

Vergi harcamalarının gözden geçirilmesi ve bu alanda kamuoyunun düzenli ve ayrıntılı olarak bilgilendirilmesi çalışmalarına hız verilecektir. Haksız rekabetin önlenmesi, ekonomide rekabet gücünün ve kamu gelirlerinin artırılması amacıyla kayıt dışılıkla etkin bir şekilde mücadele edilecektir. Bu kapsamda denetim kapasitesi artırılacak ve etkinleştirilecek; idarelerin uygulama kapasitesi ve bilişim altyapısı geliştirilecek; kaçakçılıkla mücadele, kurumlar arası işbirliği ile veri paylaşımı artırılacak ve toplumsal farkındalık yaygınlaştırılacaktır.

Kamu mali dengelerinin imkân verdiği ölçüde, ekonomik faaliyetler üzerinde yük oluşturan işlem vergilerinde indirimle gidilecektir. Vergi politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında, iklim değişikliği ve çevre kirliliğiyle mücadele edilmesine ve enerji tüketiminde tasarruf sağlanmasına yönelik öncelikler gözetilecektir.

Yerel yönetimlerin öz gelirleri sosyal ve ekonomik amaçlar gözetilerek artırılacaktır. Bu kapsamda emlak vergisi sisteminin gözden geçirilmesine ve yerel vergilerin genel vergi sistemine uyumunun sağlanmasına öncelik verilecektir.

2.5. Bütçe Gelirlerine İlişkin Temel Politikalar

2015-2017 döneminde izlenecek kamu gelir politikası, adil ve etkin bir vergi sistemi oluşturma hedefi doğrultusunda; istihdam ve yatırımları teşvik edecek, yurtiçi tasarrufları artıracak, bölgesel gelişmişlik farklarını azaltacak, ekonominin rekabet gücünü geliştirecek ve şirketlerin öz sermaye yapılarını güçlendirecek şekilde yürütülecektir. Kamu mali sisteminin ihtiyaç duyduğu gelirlerin sağlıklı ve sürekli kaynaklardan elde edilmesi temel amaçtır. Bu kapsamda; vergi kanunları ile uygulamalarda istikrar ve sadeliği sağlamaya yönelik çalışmalara, vergiye gönüllü uyumun artırılmasına ve vergi tabanının genişletilmesine dönük uygulamalara devam edilecektir. Gelir dağılımının iyileştirilmesine ve sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlanmasına yönelik çalışmalarda, vergilemede şeffaflık ve öngörülebilirlik esas alınacaktır. Vergisel araçlarla yurtiçi tasarrufların artırılması ve özendirilmesi için mevcut düzenlemeler gözden geçirilecek ve gerekli mevzuat çalışmaları yapılacaktır. Vergi mevzuatına yönelik düzenlemelerde toplumun ve ilgili tarafların katkılarının daha etkin bir şekilde alınacağı bir sistem oluşturulacaktır.

Haksız rekabetin önlenmesi, kaynak dağılımında etkinliğin sağlanması, ekonomide rekabet gücünün ve kamu gelirlerinin artırılması amacıyla kayıt dışılıkla mücadeleye kararlılıkla devam edilecektir. Bu kapsamda; denetim daha etkin hale getirilecek, idarenin uygulama kapasitesi ve bilişim altyapısı geliştirilecek, kaçakçılıkla mücadelede kurumlar arası işbirliği ile veri paylaşımı artırılacak ve toplumsal farkındalık yaygınlaştırılacaktır. Ayrıca, elektronik ticarete vergi kaybının önlenmesine yönelik gerekli hukuki ve idari düzenlemeler ile ilgili çalışmalar devam edecektir. Diğer taraftan, “Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi Eylem Planı” çerçevesinde yapılmakta olan kayıt dışılıkla mücadeleye toplumun tüm kesimlerinin katılımının sağlanmasına yönelik çalışmalara devam edilecektir.

İstisna, muafiyet ve indirimler nedeniyle oluşan vergi harcamalarının mali etkilerinin analiz edilmesi, etkin olmayan düzenlemelerin kaldırılması veya revize edilmesi, sisteme dahil edilmesi öngörülen istisna, muafiyet ve indirimlere ilişkin kriterlerin belirlenmesi ve uygulama sonuçlarının düzenli bir şekilde değerlendirilmesi ile vergi harcamaları konusunda kamuoyunun sürekli olarak bilgilendirilmesi çalışmalarına devam edilecektir.

3. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Gelir İdaresi Başkanlığı 2015 Yılı Performans Programında yer alan kamu maliyesini yakından ilgilendiren temel politikalarla ilgili bazı alıntılara yukarıda yer verilmiştir. Farkedileceği üzere içinde önemli hususlarda tespitler ve öngörülerin yer aldığı rapor ile ilgili değerlendirmemiz şöyledir:

3.1. Yerel Yönetim Vergileri

Gelir İdaresi Başkanlığı performans programında dikkat çeken ifadeler arasında yerel yönetimlerin mali yönden merkezi yönetime bağımlılığının azaltılmasına yönelik hedefler dikkat çekmektedir. Mahalli idare vergilerinin genel vergi sistemi ile uyumunun sağlanması ve yerel yönetim öz gelirlerinin artırılması da amaçlanmaktadır.

Yerel yönetimlerin vergilendirme hususunda merkezi yönetime bağımlılığının azaltılması, özellikle tarh, tahakkuk ve tahsilat hususlarında bağımsız yetki verilmesi ile ilgili düzenlemeler yapılacağı şeklinde yorumlanabilir. Ancak yerel vergiler (emlak vergisi, çevre temizlik vergisi, ilan ve reklam vergisi gibi) zaten yerel yönetimler tarafından tarh ve tahsil edilmekte olduğundan acaba daha geniş yetkiler verilmesi yoluyla, örneğin mevcut vergilerin oranlarının belirlenmesi gibi, yerel yönetimlere yetki mi verilmek istenmektedir? Diğer deyişle Anayasa da yerel vergiler konusunda yerel yönetimlerin yetkisi artırılacak mıdır?

Bilindiği gibi Anayasa 73 kapsamında sadece Bakanlar Kuruluna yetki verilmiştir. O da belirli konularda ve sınırlarda olabilmektedir. Ancak yerel yönetimlere yetki verilmesi mümkün değildir. Merkezi yönetime bağımlılığın azaltılması akla bu madde de değişiklik yapılacağı yönünde bir planlama olduğunu getirmektedir. Nitekim 2007 yılından beri tartışmaları süre gelen yeni Anayasa çalışmaları esnasında bununla ilgili düzenleme taslak metinlerde bulunmaktaydı².

3.2. Kamu Gelirleri

Kamu gelirlerinin sağlıklı ve sürekli kaynaklardan elde edilmesi, aynı zamanda vergi tabanının adil ve öngörülebilir bir şekilde genişletilmek istendiği de ifade edilmiştir.

Kamu gelirlerinin ve özellikle vergi gelirlerinin sağlıklı elde edilmesi her kesimin istediği ve talep ettiği bir husustur. “Sağlıklı elde etme” ifadesinden anlaşılması gereken ise

adil, etkin ve hızlı bir şekilde gelirleri elde etmek olmalıdır. Öteden beri tartışılan bu husus yıllardır arzulanan, beklenen bir durum olduğuna göre oldukça soyut bir hedef olarak dikkat çekmektedir. Diğer deyişe zaten kamu gelirlerinin sağlıklı elde edilmesi amaç edinmiyor muydu ki yeniden ifade edilmek istenmiştir. İyi niyetli bu ifadelerin samimi somut düzenlemelere dönmesi şarttır.

Kamu gelirlerinin sürekliliği ifadesi ise akla tahsilatın etkinliğini getirmektedir. Süreklilik, yüksek tahakkuk ve buna bağlı yüksek tahsilat oranı gerektirdiğine göre vergi tabanının genişletilmesi, daha çok bireyi kapsayan bir sistem oluşturulması amaçlanmalıdır. Ancak yıllardır ifade edilen bu hususların da samimiyeti ancak somut adımlarla gözlemlenmesi mümkündür. Bu da başlangıç olarak toplumsal uzlaşmaya dayalı yeni bir vergi sisteminin hayata geçirilmesini gerektirmektedir.

Şeffaflık ve öngörülebilirliğin esas olacağı, vatandaşın alınan her bir kuruşun hesabının verilmesinin temel öncelik olarak kabul edildiği de rapor da dikkat çeken ifadelerdir. Hesap verilebilirliği gerektiren şeffaflık kamu maliyesi açısından çok önemli konular arasındadır. Ne derece somut adımlar atılacağı ize zamanla görülecektir.

3.3. Kayıtdışı Ekonomi

Kayıtdışı ekonomi ile etkin mücadele edilmesi hemen her platformda ifade edildiği üzere bu raporda da birkaç defa yinelenmektedir. Rapor da dikkat çeken ifadelerden biri “*Şüphesiz ki vergi kayıp ve kaçığının azaltılması çabalarının başarıya ulaşması, başta kamuoyu olmak üzere bütün kesimlerin bu mücadeleye sağlayacakları katkı ile mümkün olacaktır*” şeklindedir. Bu ifade kayıtdışı ekonomi ile mücadelenin toplumsal uzlaşma ile sağlanacağını açık olarak kabulü anlamına gelmektedir. Diğer yandan bu da yeni bir uygulama olmayacaktır. Gerek akademik platformlarda gerek piyasa koşullarında zaten toplumsal uzlaşma olmadan kayıtdışı ekonominin önüne geçilemeyeceği genel kabul görmüş bir husustur. Toplumun genelinin desteğini almak şarttır. Bu iyi niyetli amacın somut adımlara geçmesi en büyük temennilerden biridir.

Kayıtdışı ile mücadelede “*akaryakıt, içki ve tütün mamulleri kaçakçılığı ile etkin bir şekilde mücadele*” edileceği vurgulanmaktadır. Bu durum, söz konusu mallar üzerindeki özel tüketim vergisinin yüksek miktarlarda alınmasından kaynaklandığına göre, idarenin samimiyetini göstermesi açısından önce bu mallar üzerindeki vergiyi azaltması gerekmektedir. Özellikle bu malların satış fiyatı içinde vergiler % 60-70’ler seviyesindedir. Hal böyle olunca kaçak mala talep de artmaktadır. Birileri kaçak satmaktadır, birileri kaçak almaktadır. Alıcılar yüksek vergilerden kaçabilmek adına kaçak malları tercih etmeye başlamaktadır. Bu mallarla kaçakçılık ile mücadele ancak bu durumun düzeltilmesi ile mümkündür. Bunu idare de bildiğine göre somut adımlar atılmalıdır.

Rapora göre kayıtdışı ekonomi ile mücadele de atılmak istenen adımlardan biri de vergi bilincinin artırılmak istenmesidir. Bunun için de vergi bilincinin toplumun tüm kesimlerine benimsetilmesine ve vergiyi gönüllü olarak ödeme alışkanlığının artırılmasına yönelik kampanyalar düzenlenmesi, vergi konulu paneller gerçekleştirilmesi, meslek odaları ile vergi konusunda işbirliği yapılması ve medya araçları ile verginin öneminin vurgulanması hedeflenmektedir. Ayrıca geleceğin mükelleflerine yönelik Milli Eğitim Bakanlığı ile koordineli şekilde, ilkökul ve ortaokullarda eğitimler düzenlenmesine devam edilecektir.

Son derece iyi niyetli ve yerinde olan uygulamalar muhakkak ki vergi bilincinin gelişmesine ve artmasına katkı sağlayacaktır. Zaten şu ana kadar yapılan etkinliklerin faydasız olduğunu söylemek de mümkün değildir. Temennimiz bu hedeflerin ve uygulamaların vergi bilincine gerçekten katkı sağlamasıdır.

Görev yaptığım fakültede geçmiş dönemlerde mali sosyoloji ve vergi psikolojisi dersleri verirken, vergi bilinci ile ilgili çalışmalarını da öğrencilerimizle inceleme konusu yapmıştık. Gerek anketlere dayalı söz konusu çalışmalar gerek diğer akademik çalışmalar şunu göstermektedir. Türkiye’de en önemli sorun vergi sisteminin adil olmadığıdır. Toplumun önemli bir kesimi vergi sisteminin adil olmadığına açık bir şekilde inanmaktadır. Hal böyle olunca vergi vermemek de “meziyet” halini almakta, veren “enayi” olarak kabul edilmektedir. Hülasa mali sosyoloji açısından Türk Vergi Sistemi çökmüştür.

Böyle bir düzen içinde okullarda öğrencilerimize vergi bilincini aşlamak üzere yapılan çalışmalar yerinde olmakla birlikte, sokağa çıktıklarında, hayata atıldıklarında aldıkları eğitimler hedefine ulaşmamaktadır. Diğer ifadeyle, vergi vermemenin “meziyet”, vergi ödemenin “enayi” olarak kabul edildiği toplumsal düzende okulda anlatılanlar amacına ulaşmamakta, tabir yerindeyse “havada” kalmaktadır. Peki, ne yapılmalıdır?

Bu sorunun cevabı tabii ki bu çalışmanın içinde değerlendirilemeyecek kadar geniş ve önemlidir. Ancak akademik çalışmalarda bununla ilgili ciddi öneriler değerlendirilmelidir. Ne var ki adil bir vergi sistemi oluşturulmadan toplumda vergi bilincinin oluşmasını beklemek gerçek anlamda hayal olacaktır. Dolayısıyla raporun içinde yinelenen üzere geniş kesimlerin onayını alan, adil, etkin ve kapsamlı bir vergi sistemi oluşturulması elzemdir.

3.4. Vergi

Vergilemede adalet ve etkinliğin artırılması raporda ifade edilen temel ilkedir. Aynı zamanda istihdamın ve yatırımların teşvik edilmesi, bölgesel farklılıkların azaltılması, haksız rekabetin önlenmesi, şirketlerin öz sermayelerinin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Vergi mevzuatının sadeleştirilmesi de hedefler arasında belirtilmiştir. Bu çerçevede, öncelikle birincil mevzuatı teşkil eden vergi kanunları inceleneceği, önerilerde bulunulacağı ifade edilmektedir. Bu sayede mükelleflerin vergisel yükümlülüklerini daha anlaşılır kılınması, diğer yandan da mükellefe hizmet sunan personelin, mevzuatı inceleme ve araştırmasında yaşanan zaman kaybı ve muhtemel hataların önüne geçilmesi istenmektedir.

Bu ifadelerden vergi mevzuatının karışık olduğu idare tarafından kabul ediliyor. Hatta personelin çözüm üretirken ne kadar zaman kaybettiği dahi açıkça ifade ediliyor. Bir vergi sistemi düşünün ki konunun uzmanları dahi çözüm üretmekte zorlanmaktadır. Öyle bir sistem düşünün ki vergi uzmanları aynı olayda farklı sonuçlara ulaşabilmektedir.

Vergi sisteminin sadeleştirilmesi hususunda öğrencilerime soru sorduğumda, çoğunlukla anlam açısından sadeleştirmeden bahsederler. Yani lafzi olarak okunduğunda anlaşılacak hale getirilmesinin şart olduğunu, dilinin düzeltilmesi gerektiğini ifade ederler. Bu konuda haksız olduklarını söylemek pek mümkün değildir. Zira vergi kanunlarının dil yapısı, kavram, cümle yapısı vb. açısından gözden geçirilmeye muhtaç olduğu açıktır. Ancak yetmez.

Türk vergi sisteminde sorun sadece lafız ile bitmemektedir. İstisna ve muafiyetlerin yeterli açıklıkta düzenlenmemesi, yoruma açık bırakılması, kısıtlamalar getirilirken karma karışık bir yapının ortaya çıkartılması, üniter yapının budanması nedeniyle bozulması ve beyannamede gelirlerin toplanmasının dahi bir bilmece haline gelmesi, mükellef haklarının yetersizliği, dağınıklığı, usul hukuku sorunları gibi yapının temelini oluşturan konular anlaşılabilir değildir. Yeniden yazılması planlanan kanunların bu yönden de düşünülmesi kanaatimce elzemdir. Bu karışık sistem uzmanların içinden çıkamamasına neden olmakla kalmamakta, ayrıca “öğretilmemesi” sorununa da neden olmaktadır. Başta Maliye öğrencileri olmak üzere iktisadi ve idari bilimler öğrencilerine vergi sisteminin temellerini dahi öğretmek öğretim üyeleri açısından, öğrenme ise öğrenciler açısından “eziyet” halini almaktadır.

Vergi sisteminin sadeleştirilmesi ile ilgili yapılması hedeflenenler arasında ikincil mevzuata (tebliğ, sirküler vs.) yönelik çalışmaların da olacağı ifade edilmektedir. Bu anlamda zamanla güncelliğini kaybeden ikincil mevzuat düzenlemelerinin yürürlükten kaldırılması, özgelge havuzunda toplanan ve emsal niteliği taşıyan özgelgelerin sayısında artış sağlanması istenmektedir.

İkincil mevzuat ile ilgili de birkaç cümle sarf etmek gerekiyor. Maliye Bakanlığı tebliğleri başta olmak üzere, sirkülerler, özgelgeleri takip etmek, anlamak, yorumlamak başlı başına sorundur ve bir “iş” halini almıştır. Serbest muhasebeci mali müşavirler, yeminli mali müşavirler, muhasebe personeli bu tür düzenlemeleri takip etmekle ciddi mesai harcamaktadır. Üstelik aynı konu üzerine defalarca, onlarca alt düzenleme yapılması zaten karışık olan sistemin uygulanabilirliğini sona erdirmek üzeredir.

Son olarak bu konuyla ilgili belirtilmesi gereken bir husus da Maliye Bakanlığına özellikle “esas”ların belirlenmesi ile ilgili yetki verilmesine yönelik düzenlemelerdir. Kanunlarda esas konusunda Bakanlığa yetki verilme alışkanlığından vazgeçilmesi gerekmektedir. Vergi kanunlarında Bakanlığa “esas”ların belirlenmesi ile ilgili onlarca yetki verilmiştir. Örneğin sadece Vergi Usul Kanunu’nda tespit edebildiğimiz kadarı ile 50 civarında madde de Maliye Bakanlığına yetki verilmiştir. Bu konuda yetki verilmesi Anayasa’ya aykırı olduğu gibi sistemin de karışmasına neden olmaktadır.

İlgili raporda tüketimin aşırı büyümesinin önüne geçilmesi sürecinde ortaya çıkacak gelir kaybını telafi etmek amacıyla doğrudan vergi tahsilatını artıracak önlemler alınacağı da ifade edilmiştir. Bu ifade iki aşamalı bir süreci gösteriyor: 1. Tüketimin önüne geçmek için harcama vergileri artırılabilecek ve hal böyle olunca gelir kaybı yaşanacak, 2. Bunu telafi etmek için gelir üzerinden alınan vergilerde düzenlemeler yapılacak. O zaman akla gelir üzerinden alınan vergi oranları da mı artırılabilecek sorusu takılıyor. Tabii bu bir yorumdur. Ancak tüketimin azaltılması için bir uygulama yapılacağı kesin olarak anlaşılmaktadır. Önemli bir gelir kaybına uğranılması öngörülüyor ki doğrudan vergi tahsilatını artırmak adına tüketim dışında vergi alınan (başta gelir) işlemlere yönlendirilmesi düşünülmektedir.

Vergi sistemi ile ilgili planlananlar arasında tasarrufları özendirme uygulamaları yapılacağı, teknolojik ve uluslararası gelişmelerle birlikte ortaya çıkan ihtiyaçları karşılayacak çözümler üretileceği, Ar-Ge faaliyetlerini ve yüksek katma değerli ürünlerin geliştirilmesini destekleyen vergi politikaları uygulanacağı da ifade edilmiştir.

Dikkat çeken ifadelerden biri de iklim değişikliği ve çevre kirliliğiyle mücadele edilmesine ve enerji tüketiminde tasarruf sağlanmasına yönelik öncelikler gözetileceğidir. Bu ifade ozon tabakasına duyarlı, sera gazları, karbon salınımı gibi hususları dikkate alan “yeni” vergilerin geleceğine dair belirtiler olarak yorumlanabilir. Temennimiz de bu yöndedir. Zira Türk Vergi Sistemi çevreye duyarlı vergiler hususunda zayıftır. Hatta çevreye duyarlı vergi yoktur.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Gelir İdaresi Başkanlığı 2015 Yılı Performans Programı, http://www.gib.gov.tr/fileadmin/beyannamerehberi/GIB_2015_Performans_Programi.pdf, (01.02.2015).
- Özgür BİYAN, “Yeni Anayasa” Taslağının 41. Maddesi: “Vergi Ödevi” İle Mahalli İdarelere Verilen “Yeni” Bir Yetki”, *Vergi Sorunları Dergisi*, Sayı:231, Aralık 2007.

¹ http://www.gib.gov.tr/fileadmin/beyannamerehberi/GIB_2015_Performans_Programi.pdf, (01.02.2015).

² Bkz. Özgür BİYAN, “Yeni Anayasa” Taslağının 41. Maddesi: “Vergi Ödevi” İle Mahalli İdarelere Verilen “Yeni” Bir Yetki”, *Vergi Sorunları Dergisi*, Sayı:231, Aralık 2007.